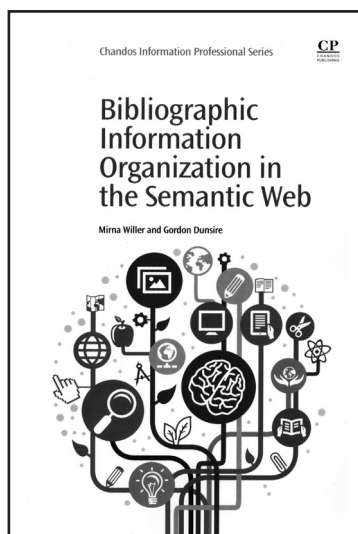

A bibliográfiai információk és a szemantikus web

Miért szükséges az új technológiai környezetben a szemantikus web felé fordítani tekintetünket? Ezzel a kérdéssel indít a Chandos kiadásában 2013 októberében megjelent *Bibliographic information organization in the semantic web* (Bibliográfiai információszerzés a szemantikus weben) című monografikus mű, melynek szerzője *Mirna Willer* és *Gordon Dunsire*. A szerzők a bibliográfiai információk kezelésének kérdéseit több évtizede kísérik, a szemantikus webhez való illesztés témáját pedig a koncepció megjelenésétől követik, és minden ízében ismerik. Az alapvetéstől a megvalósításig tevékenyen kiveszik a részüket a témát érintő programok és nemzetközi szervezetek érdemi fejlesztő munkájában, így mindent „belülről” tudnak. A felhalmozódott tapasztalatokat a két kiváló és sokoldalú szakember most az olvasónak is átadja.

A kötet megírásának motivációit a kiinduló kérdésfeltevésre adható átfogó válasz is magyarázza: a könyvtári katalógusok generációit mindig is meghatározta a technológia fejlődése; ma ez az irányvonal a szemantikus web felé mutat, így magától értetődő törekvés, hogy a meglévő bibliográfiai szabványokat, az eddig követett modelleket és szolgáltatásokat a könyvtári közösség az új technológiához igazítsa. A szerzők áttekintik azokat a technológiai fejleményeket, amelyek a könyvtári katalógusok új generációját meghatározzák, ezzel egyben elkötelezik magukat a változások iránt és hangsúlyozzák a szükséges lépések megtételének fontosságát. Az öt fejezetre tagolódó kötet többféle megközelítésmóddal tárja fel a bibliográfiai információszerzés 21. századi megújítását célzó elméleti kereteket, folyamatokat, szabványokat, technológiát és történeti mozgatórugókat. Az általános összefoglalóktól az apró részletek elemzéséig többféle síkon mutatják be a metaadatokat övező szakmai kérdéseket. Esettanulmányok világítják meg a gyakorlati megvalósítás menetét, a felmerülő és megoldandó problémákat, a tapasztalatokról szól beszámolóik pedig egyúttal útmutatást adhatnak a hasonló projektek megvalósításához.

WILLER, Mira – DUNSIRE, Gordon
Bibliographic information organization in the semantic web. – Oxford : Cambridge : New Delhi : Chandos Publishing, 2013. – (Chandos information professional series)

ISBN 978-1-84334-731-6 (print)
ISBN 978-1-78063-397-8 (online)

A két szerző fokozatosan vezeti be az olvasót a bibliográfiai adatok szemantikus web vonatkozásainak rejtelmibe és a szemantikus webre való átültetés lépéseinek sorozatába. Abból indulnak ki, ami ma rendelkezésünkre áll: a könyvtári rendszerekben hatalmas, strukturált bibliográfiai adatvagyon halmozódott fel, amely a szemantikus web nyelvére konvertálva óriási kincset rejt magában „házon” belül és kívül is, a webes a tartalomszolgáltatások határtalan területén. Köztudott, hogy a nemzetközi szabványosításnak köszönhetően a könyvtári adatok jól strukturáltak, hátrányuk, hogy jelenleg csupán „adatsiló-jellegű”, zárt és rugalmatlan rendszerekben hasznosulhatnak, ezért a szerzők felhívják a figyelmet arra, hogy amennyiben ezt a tudást nem sikerül az új platformokra átmenteni, kétséges lesz a további szolgáltatások kimenetele. Megismerkedhetünk az atomjaira szedett bibliográfiai elemkészletek és szótárak mikroszkopikusabb információs világával és a nyílt kapcsolt adatokkal történő közzétételével, és a rokon szakmákkal párhuzamosan kialakított konceptuális modellekkel, formátumokkal és szótárakkal.

Ebben a tematikai ívben a nyitó fejezetek olyan kérdésekre válaszolnak, amelyek segítenek megérteni mit, hogyan és miért szükséges a jelenlegi könyvtári szolgáltatásokon változtatni ahhoz, hogy az új platformokon hatékonyak lehessenek. Az első fejezet áttekinti a nyomtatott kulturális örökséget érintő Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel (Universal Bibliographic Control – UBC) elvének kialakulását és elterjedését. A 20. század könyvtári gyakorlatát meghatározó program alapelve, hogy a nemzetközileg elfogadott, egységes bibliográfiai alapadatokkal valamennyi ország valamennyi kiadványáról készüljön olyan leírás, amelyik elérhető a könyvtári rendszeren keresztül, és részt vesz a bibliográfiai adateserében. A háttérben több nemzetközi konferencia deklarációja állt, ezek között volt az 1961-es ún. Párizsi Alapelvek, amely a katalógus tárgyát és funkcióit emelte ki, meghatározta a besorolási adatok elemeit és formáit; az 1969-es koppenhágai értekezlet pedig a bibliográfiai alapadatokról határozott. Az egységes adatkezelésre törekvő megvalósítás a nemzeti bibliográfiai szolgáltatókra és az IFLA-ra mint nemzetközi szabványosító testületre hárult.

A hagyományokra építő szabványos bibliográfiai tétel (rekord) mint előre definiált, kész és kulcsra zárt adatsomag elve, és a minden szempontból feltétlen egyöntetűség követelményének hátrányai már az 1970-es években megmutakoztak. Azóta is folyamatos útkeresés folyik a felhasználói igények közvetlenebb kielégítésére, a nyelvi, nemzetiségi és szemléletbeli változatosság kezelésére. A nemzetközi katalógizálási elvek alapdokumentumát legutóbb 2009-ben módosították (International Cataloging Principles, 2009), ám, ahogyan azt a szerzők is észrevételezik, ennek szövegében a kollokációs funkció indokolatlanul háttérbe szorul. Az útkeresés egyik nagyobb léptékű megnyilvánulása és egyben eredménye is a 2002-ben létrejött első technológia-vezérelt, a bibliográfiai adatokhoz kapcsolt név-, illetve személyazonosító adattár, a VIAF (Virtual International Authority File), amely az OCLC és a Deutsche Nationalbibliothek névállományának egyesítésével, metaadat-aratási eljárással kezdte meg működését. 2012-re már húsz nagyobb könyvtár csatlakozott a programhoz, a személyneveken kívül más tulajdonnév-típusokra is kialakítottak hasonló regisztert.

Az egyöntetűség elve azonban magát az ISBD (International Standard

Bibliographic Description) leírást és a számítógépekben tárolt bibliográfiai rekordot – annak kötött szerkezeti elemeit is próbára tette a web és általában is a 21. század megváltozott világában. Ennek hatására fogtak hozzá a kétezres évek felé közelítve az FR (Functional Requirements) konceptuális modellek kidolgozásához (FRBR – FR for Bibliographic Records; FRAD – FR for Authority Data; FR SAR – FR for Subject Authority Records). Az entitás–kapcsolat fogalmi modellben reprezentált, matematikai gráfokkal szemléletesen prezentálható modellek pedig jó kiindulópontok a szemantikus web szabványát érvényesítő technológiai fejlesztésekhez.

A felhasználók igényei és információkeresési-viselkedési mintázatai nagy hangsúlyt kapnak a szolgáltatások megtervezésekor és működtetésénél. A szerzők már a kötet elején fontosnak tartják annak tudatosítását, hogy a használó fogalmát tágan kell értelmeznünk: nemcsak a *humán*, könyvtári belső szakembereket és a külső használót (olvasó) kell értenünk rajta, hanem a kiadói–terjesztői szektort, valamint más információ-feldolgozókat és –előállítókat is, köztük a számítógépeket vagy a keresőmotorokat. Amikor könyvtári metaadatokról és szemantikus webről beszélünk a használók e két nagy táborát mindig szemünk előtt kell tartanunk.

Az FR-modellek óriási hatást gyakoroltak a bibliográfiai univerzumból való gondolkodásra, princípiumaira és szabványaira. A rájuk épülő alkalmazások átalakítják a katalógusokat és szolgáltatásokat, s meghatározók a más társszakmákkal való együttműködésben, valamint a szemantikus webet érintő törekvésekben is. Ezek a modellek felülemelkednek a bibliográfiai objektumokon, elkülönítve szemlélik az absztrakt, kulturális képződményként, illetve a mentálisan létező információt és annak megtestesülési formáit, érvényesülni engedik a bibliográfiai információszervezés lényegét: az azonosítást és a gyűjtőpontok köré rendezést (kollokáció). Ám a modellek fókuszpontjaiban is van különbség: az FRBR például hagyományosan a *rekordra*, a FRAD viszont már az *adatokra* összpontosít – jegyzi meg a szerzők. Egyes pontokon eltérő vagy nem teljesen egyező fogalmi megközelítést alkalmaznak, ezért 2011-től speciális egyeztetések kezdődtek meg a definíciók és a definiált elemek összehasonlításával. A finomításokról a fejezet részletesen beszámol.

A megváltozott szemlélet és technológia hatására új vagy módosított fogalmak jönnek létre és változik a szabványok – modellek szóhasználata is. A szerzők ismertetik ennek hátterét: minthogy az FRBR az

analitikus absztrakció magasabb szintjein marad, s nem nyúlik át a megvalósítási kérdések vagy konkrét szabályok leírásai felé, az egyes alkalmazások már sajátos terminológiát használhatnak, amelyek viszont specifikusabbak lesznek, mint az FRBR. Az FRBR általánosabb terminusaihoz kapcsolódva együttesen olyan, a terminológiában is megnyilvánuló ontológiát eredményeznek, ami ismeretelméletileg is érvényes elköteleződésre emlékeztet és a szemantikus weben is alkalmazni lehet. Ezek a lehetőségek viszont a meggyökeresedett ISBD-ket is radikálisan új paradigma elé állítják. A fejezet eligazít a több szálon futó, névterek közötti megfeleltetési programok között és ismerteti az írás időpontjáig elért eredményeket is.

További részletek foglalkoznak a MARC csereformátum helyzetével, XML konverziójával, a digitális környezetre szánt, a metaadatoknak tartalmi keretet nyújtó RDA (Resource Description Access) jellemzőivel és megfeleltetéseivel a MARC-kal, FRBR-rel, ISBD-vel, bepillantást engedve a komplex harmonizációs munkafolyamatokba. Az ezen a téren is nagy tapasztalattal rendelkező szerzők megjegyzik: a szabványok, modellek, sémák és formátumok közötti egyeztetéseknek ugyan az a célja, hogy a metaadatok és rendszerek összhangba kerüljenek, ám ez nem jelenti azt, hogy teljes azonosság jön létre és ugyanolyan formára szeretnénk hozni mindent. Az egyeztetés akkor sikeres, ha az adatok funkcionálisan átjárhatók és az egyes forrásokból származó adatok a szabványok funkcionális követelményeit támogatják. A harmonizálás kérdései a kötetben több ponton is visszatérnek, jelezve, hogy a rendszerek közötti átjárhatóságban ez az a tevékenység, ami a témában a fejlesztések alfája és omegája, a könyvtári és a rokon intézmények szakembereinek ezen a területen van a legtöbb egyeztetni- és tennivalója.

A második fejezet a weben történő paradigmaváltást ecseteli könyvtárosok számára is érthető felvezetéssel. Az 1990-es évektől kialakuló, *Tim Berners-Lee* nevéhez fűződő World Wide Web eredendően az indexelő szolgáltatások idézési láncokat rögzítő technikájából merítette ötletét: a hivatkozott bibliográfia strukturált lejegyzése az indexben az adatok átrendezését teszi lehetővé szerző, idő, téma, az idéző szerző, az idéző folyóirat és más szempontok szerint. A web a bibliográfiai adatkapcsolatokból kinőtt, a szöveg egy részletére illesztett csatolóval (hiperlink – URI) összefűzött dokumentum koncepcióját általánosítja – ezért is nevezik a www-t ilyen formájában a *dokumentumok webjének*. 2001-ben a web atyja ismételtlen meglepő ötlettel állt elő a ha-

tékonyabb információfeldolgozás érdekében, és egy újabb, szemantikus metaadat-réteg hozzáadását javasolta a már bejáródott internetes technológiához. A szemantikus feldolgozás alapja az RDF (Resource Description Framework), amely mindössze három elemet tartalmaz: alanyt, állítmányt és tárgyat (mint ismeretes, ezek nem egyeznek meg a grammatikai kategóriákkal). A hármas (triplet) segítségével egyszerű kijelentéseket tehetünk a dolgokról, fogalmakról. A dolgok, fogalmak reprezentánsai az alany és a tárgy, az állítmány pedig a kettejük közötti aspektusról (kapcsolat, reláció) ad információt. Ezeket az elemeket (entitásokat) egyedi URI-k azonosítják. Az URI-k szemantikailag strukturált halmazából aztán a következő rendszerek intelligenciájával felvértezett alkalmazások szemantikus feldolgozással segítik a használatot és az információkeresést. Például a web sok pontjáról elérhető, ám ugyanazon dologról – személyről, helyről vagy fogalomról – szóló állításokat klaszterekbe rendezik. Az állítások láncolatából, az éppen aktuális igénynek, célnak megfelelő adatelemeket felhasználva, a különféle ismeretek új nézőpont szerinti átrendezése is lehetővé válik. Ez a képződmény viszont már *az adatok webje*: a korábbi technológiához viszonyítva sokkal kisebb információegységek válnak összekapcsolhatóvá és aktívvá, a szemantikus web ezekből építkezik. A fejezet ennek a technológiának az alapjait tekinti át.

A következő fejezet már a könyvtári adatok specifikus névtéréivel foglalkozik, és mindazzal, amivel a gyűjteményi közösség hozzájárulhat a szemantikus web működéséhez, például azzal, hogy a saját adatait széles körben elérhetővé teszi más alkalmazások számára, és vice versa más alkalmazások hasonló tevékenységéből profitálva kiterjeszti a szolgáltatásait.

A szemantikus web szabványainak alkalmazása a bibliográfiai adatokra *Barbara Tillett* javaslatára merült fel 2007-ben, a könyvtári szervezetek ekkortól foglalkoznak intenzíven a megvalósítás kérdéseivel. A szakmai közösségekben megfogant fontos felismerés, hogy a kialakított bibliográfiai modellek és sémák konzisztens struktúrát biztosítanak, a katalógizálási szabályok pedig olyan következetes tartalmi metaadatokat eredményeznek, amelyek sokrétűen használhatók a weben, amennyiben természetesen rendelkezésre áll a megfelelő, kapcsolt adatokon nyugvó informatikai infrastruktúra. A fejezet ezekkel a folyamatokkal és kezdeményezésekkel foglalkozik, kitérve azokra a problémákra is, amelyek megoldására közös erőfeszítésekkel törekszenek.

A feladatok között van az IFLA szabványok és mo-

dellek RDF reprezentálása, a bibliográfiai szabványok és modellek szemantikus webre való leképezése, de ehhez az infrastruktúrához tartozik a metaadat-elemek és az információszervezéshez és kereséshez alkalmazott szótárak és formális ontológiák gondozása is.

Több intézmény és szervezet fogott már hozzá a kapcsoltadat-technológia életre keltéséhez szükséges *névterek (namespace)* és *értékszótárak (value vocabulary)* közzétételéhez. Néhány példa: az IFLA névterei <http://iflstandards.info/ns/>, ezen belül az FR-család <http://iflstandards.info/ns/fr/>, az ISBD <http://iflstandards.info/ns/isbd/>, a Library of Congress kapcsolt adatai <http://id.loc.gov/>, a DCMI névterei <http://dublincore.org/documents/dcmi-namespace/>. A szélesebb felhasználásra közzétett névterek a *Nyílt metaadatok jegyzékében (Open Metadata Registry, OMR)* is megtalálhatók.¹

A 2007 óta folyó névtér-alapozási munkák és a különböző, de hasonló célt szolgáló névterek és ontológiák harmonizálásának eredményeit a szerzők úgy értékelik, hogy sikerült a web architektúrájával kompatibilis metaadat-szabványokat megalkotni és finomították a modelleket is. Ennek köszönhetően például a DCAP-ra (Dublin Core Application Profile) és az FRBR-re alapozva már rendelkezésre állnak különféle alkalmazási profilok. Ugyanakkor a szemantikus webet építők széles táborra jelentős, jól strukturált metaadat-állományhoz juthat, amelyeket más alkalmazásokban újrahasznosíthatnak.

A szemantikus webhez való csatlakozásnak számos további járulékos eleme van. A döntéshozókra hárul például az adatjogok megfontolása, az erre vonatkozó nyilatkozatok közzététele, továbbá a hosszú távú, a kapcsolt-adatok megőrzését szolgáló stratégiák megalkotása és a szükséges források biztosítása. A szabványosítással foglalkozó csoportokra vár a szemantikus webbel kompatibilis normatívák kidolgozása és bevezetése a gyakorlatba; a rendszertervezőkre pedig az RDF tripletokra való konvertálás, az adattárolás és -szolgáltatás hárul. A szerzők hangsúlyozzák, hogy a nyílt kapcsolt adatok és a névterek hosszú távú megőrzésére és a folyamatos hozzáférés ügyére még nem fordítottak kellő figyelmet, ezért javasolják, hogy a bibliográfiai szabványokba – a névterekre kiterjedően – az RDF reprezentáció kérdései is kerüljenek be, nevesítve annak módját is, ahogyan a bibliográfiai adatokat megőrizzük és fenntartjuk.

A szerzők foglalkoznak a szemantikus web kedvező feltételeivel is a többnyelvűség megvalósítása terén. Az IFLA és a könyvtárak megkülönböztetett figyel-

met szentelnek a többnyelvűségnek és az írásmódok sokféleségének. A szemantikus weben kifejezetten jó közeg kínálkozik fel a nyelvi változatok névtéren keresztüli összeillesztéséhez. Az elemkészletek és a szótárak bibliográfiai szabványoknak megfelelő kezelése és az RDF publikálás feltételei közé tartoznak azok a rendszerek is, amelyekkel a metaadatok létrehozása, a rögzítés és a verziókezelés is lehetséges (RDF, RDF Shema, SKOS – Simple Knowledge Organization System). A szótárkezelési infrastruktúra az OMR felületen már adott, a nyelvi verziók kidolgozása és illesztése viszont a nemzeti közösségek feladata.

Ez a fejezet és a kötet más bekezdései is behatóan tárgyalják a névtérek szókincsének fordítási problémáit, hasznos tapasztalatokat és útmutatót közvetítve azok számára, akik még csak ezután fognak hozzá ilyen feladatokhoz. Ésszerű kiindulópont lehet például az IFLA Multilingual Dictionary of Cataloguing (MulDiCat), jelenleg 27 nyelvű párhuzamos terminológiai gyűjtemény további nyelvi változatokkal való gazdagítása, amit követhet az adott nyelvre lefordított, az OMR-ben-ben közzétett RDF reprezentáció,² ezzel is könnyítve a szabványok fordítását és a szemantikus web többnyelvű kontextusának kialakítását.

A „kapcsolt adatok technológia” (open linked data) ma még inkább kiegészíti, mint helyettesíti az adatkezelési infrastruktúrát, olyan technikai réteget alkot, amellyel az adatelemek szervesen beépíthetők az adatok webjébe. A negyedik fejezet ezekkel a *Heath* és *Bizertől* vett megállapításokkal³ indítja a kapcsolt adatok közzétételének kérdéseit taglaló áttekintést. Ismerteti hogyan történik a tripletek létrehozása és gráffá szerveződése a helyi adatokból, milyen a linkek felépítése, hogyan alakíthatók ki a meghatározott alkalmazási profilok, és mi mindennek a hozadéka a bibliográfiai adatok esetében.

Néhány esettanulmány a gyakorlati megvalósulás részleteibe enged bepillantást, megvilágítva az új technológia könyvtári felhasználásának jelentőségét és távlatait. A British Library például az egyetemes bibliográfiai számbavétel elveit terjesztette ki az adatokra. A lokálisan rögzített információkon túl lépve így sikerült feltárni a bibliográfiai univerzum egyetemes adatkapcsolatait, ami azt is jelenti, hogy a relációs adatbázisok kapcsán sokszor hiányolt kollokációs funkció valósággá tud válni a szemantikus adatkapcsolatok révén, mégpedig nem egyetlen rendszeren belül, hanem a globális térben. Néhány jól kifejlesztett modell (British Library Data Model

for Books, BNF Modèle de données RDF, European Data Model – EDM) tanúskodik arról, hogy a kapcsolt adatokkal jó lehetőség nyílik az adatsilók megnyitására, az adatok weben történő aktivizálására, az izoláltság megszüntetésére. Ez azonban már nemcsak a saját helyi használók kiszolgálását, hanem annál sokkal szélesebb és komplexebb feladatot jelent. Az adatok közzétételétől sok intézmény ódzkodik, mondván, hogy a nyílt kapcsolt adatokat azok is felhasználhatják, akiket az örökségőrző intézmények egyébként nem támogatnának. A koncepcióhoz ez az opció is hozzátartozik, amit esetenként meg lehet fontolni: az adatokat sokféle formában használhatja fel a közösségi média, a portálok és a keresőgépek – amelyek cserében növelhetik a forgalmat visszafelé, az adatok előállítói felé – a könyvtárakhoz is.

A közösségek felé való nyitás sokféle típusú és szintű összehangolással jár a szak- és szolgáltatási területektől függően. A kulturális intézmények köréből ebben érintettek a könyvtárak, a levéltárak és a múzeumok, valamint a kiadók, terjesztők és a jogkezelő közösségek is. A záró fejezet a harmonizálás kérdéseit taglalja többféle szempontból. A terminológia egyeztetésén és rögzítésén túl fontos munkafázist jelentenek a fordítások és a szükséges módosítások átvezetése, ami következetes és minőségi metaadatokat eredményez mind a felhasználó, mind a gépek számára, ugyanakkor a felhasználó és a gépek által generált metaadatok is hasznosíthatók. A harmonizáció kölcsönösen gyümölcsöző tapasztalatokkal és eredményekkel járhat valamennyi érintett fogalmi modell, séma – szakterület és felhasználó számára egyaránt.

A bibliográfiai gondolkodásban – konstatálják a szerzők – hozzá kell szoknunk ahhoz, hogy a metaadatokkal való állítások kerülnek a középpontba, ebből következően a bibliográfiai források közötti kapcsolatok a szemantikus web környezetében fontosabbak, mint az egyes források leírásai. Nincs eszményi bibliográfiai rekord vagy olyan speciális metaadat-készlet, amelyik a felhasználók többségének megfelelne – helyette az aggregálás sokféle módja kerül előtérbe. A bibliográfiai rekord sohasem lehet teljes, és tökéletes metaadat-elemkészlet sincs. Mindazonáltal, sokak meglegedésére a könyvtári adatok a szemantikus web szabványára ültetve részei lehetnek a Tim Berners-Lee által elképzelt óriás webgráfnak. A kötetben Willer és Dunsire hasonló, összefoglaló mondatai ismételten felvillantják a szerzők tudatosságát a napjainkban zajló paradigmaváltásról. A szemantikus web még alakulóban van, ám itt világosan érzékeltek, mi történik: a metaadatok

alkalmazásának új mérnöki metódusai kerülnek bevezetésre az információkezelés eljárásaiba, amelyek a helyitől a web magasabb szintjeit is áthatva a bibliográfiai környezetet is fejlesztik. A bibliográfiai számbavétel és adatkezelés az új technológia fényében más dimenziókba kerül.

A kötet végére érve, az olvasó nyugtázhatja: a szerzők a szemantikus webbe ágyazható könyvtári információszervezési folyamatokat, az ezzel kapcsolatos sztemderdeket és eljárásokat körültekintően járták körül. Meggyőzően világítottak rá arra, hogy a könyvtárakban felhalmozódott adatokat miért érdemes új járműbe – új informatikai környezetbe ültetni, és megmutatták azt is, hogyan kell ezt megtenni. Közben ráérezhettünk a háttérben zajló, a nemzetközi szervezetek és együttműködő csoportok erőfeszítéseire, amelyekkel a könyvtári világ lépéshátrányait próbálják behozni. A szakmának még bőven van mit tenni a szemantikus web áramvonalainak megismerése és kiaknázása érdekében. Hogy csak néhány sarkalatos pontot említsek, amire a könyv elolvasása serkentheti a mélyen szakmai munkák elindítását: az irányadó és az egyéb, alapozó nemzetközi dokumentumok honosításának felkarolása; a sajátos felhasználási profilok körvonalazása és ezzel összhangban a szükséges új regionális szabványok megalkotása (néhány nagyobb európai ország ebben jó példával jár elöl); a terminológia és a névterek szótárainak fordítása; s általában is a szemantikus adat-előállítás infrastruktúrájának az adott térséget vagy kulturális közösséget érintő megteremtése. Mindebből nem maradhat ki a nemzetközi szabványokkal és gyakorlattal való harmonizálás.

A szerzőknek rendkívül komplex témát sikerült történeti, teoretikus és gyakorlati vonatkozásokban is olyan módon megközelíteniük, ami a szerteágazó informatikai fejlesztéseket és a kapcsolódó könyvtárszakmai áramlatokat egységbe foglalja. Hiánypótló művet írtak meg, amely hozzájárul a meaadatok és az információszervezés aktuális kérdéseinek, az ezeket érintő fejlesztési folyamatoknak a megértéséhez, valamint az új technológia alkalmazását segítő szemlélet formálásához. Az átalakuló, erősen fejlődő ágazatot elemzően, ugyanakkor széles kitekintéssel tárgyalják, a műhelytitkok valószínű sok gyakorló szakember számára még újdonságnak számítanak. A területen történő változások viszont sok évtizedre meghatározó erejűek lehetnek, ezért a szerzők nagy elkötelezettséggel buzdítanak cselekvésre, együttműködésre és fejlesztésre.

Jegyzetek

1. Open Metadata Registry, OMR
<http://metadataregistry.org/>
2. Multilingual Dictionary of Cataloguing (MulDiCat)
<http://www.ifla.org/publications/multilingual-dictionary-of-cataloguing-terms-and-concepts-muldicat>,
<http://iflstandards.info/ns/muldicat>
3. HEATH, Tom – BIZER, Christian: Linked data: evolving the web into a global space. San Rafael : Morgan&Claypool, 2011, p. 69. – a kötet hivatkozása alapján a 201–202. oldalról.

Dudás Anikó

Könyvtár, ami összeköt – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése

2015. október 3-ától november 7-éig tartott az idén ötödik alkalommal megrendezett öthetes budapesti ösztöndíjprogram, melynek célja a Kárpát-medencei fiatalok szakmai együttműködésének támogatása.

A programokról és a vendéglátásról – ahogy a korábbiakban is – az Országgyűlési Könyvtár munkatársai gondoskodtak. Az ösztöndíj tíz könyvtárosnak (Ukrajnából, Romániából, Szerbiából és Magyarországról) tette lehetővé a részvételt, és idén először kilenc budapesti könyvtáros kollégával is kiegészült a csapat.

A szakmai programok és gyakorlatok során az Országgyűlési Könyvtáron kívül megismerték az Országos Széchényi Könyvtár, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, valamint a Magyar Nemzeti Archívum és Filmintézet szakkönyvtárának munkáját. Ezen kívül bemutatták egymásnak saját intézményüket és településüket, és számos kulturális programon és kiránduláson is részt vehettek.

(<http://www.vajma.info/cikk/karpat/10972/Konyvtar-ami-osszekot.html> – Huszka Lilla, a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar könyvtárosának beszámolója alapján)